

आलिताल गाउँपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्ड : ०१

संख्या : १३

मिति : २०७७/१२/१०

भाग - १

आलिताल गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

नेपालको संविधान बमोजिम आलिताल गाउँपालिकाको गाउँ कार्यपालिकाले तल लेखिए बमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीका लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

आलिताल गाउँपालिकाको संस्था दर्ता ऐन, २०७७

प्रस्तावना : सामाजिक, धार्मिक, साहित्यिक, सांस्कृतिक, वैज्ञानिक, शैक्षिक, बौद्धिक, शारीरिक, आर्थिक, व्यवसायिक तथा परोपकारी संस्थाहरूको स्थापना तथा दर्ता गरी सामाजिक र आर्थिक रूपान्तरण गर्ने कार्यमा त्यस्ता संस्थाहरूलाई व्यवस्थित रूपमा परिचालन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

नेपालको संविधानको धारा २२६, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ बमोजिम आलिताल गाउँपालिकाले यो ऐन बनाएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम तथा प्रारम्भ :** (१) यस ऐनको नाम "आलिताल गाउँपालिकाको संस्था दर्ता ऐन, २०७७" रहनेछ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषा :** विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनामा :

(क) "संस्था" भन्नाले सामाजिक, धार्मिक, साहित्यिक, सांस्कृतिक, वैज्ञानिक, शैक्षिक, बौद्धिक, सैद्धान्तिक, शारीरिक, आर्थिक, व्यवसायिक तथा परोपकारी कार्यहरूको विकास एवं विस्तार गर्ने उद्देश्यले स्थापना भएको संघ संस्था, क्लब, मण्डल, परिषद्, अध्ययन केन्द्र आदि सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले मैत्री संघ समेतलाई जनाउँदछ ।

(ख) "कार्य समिति" भन्नाले संस्थाको विधान अनुसार गठन भएको प्रबन्ध समिति सम्झनु पर्दछ ।

- (ग) "तोकिएको वा तोकिए बमोजिम" भन्नाले यस ऐन वा अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्दछ ।
- (घ) "न्यायिक समिति" भन्नाले आलिताल गाउँपालिकाको न्यायिक समिति सम्झनु पर्दछ ।
- (ङ) "कार्यपालिका" भन्नाले आलिताल गाउँपालिकाको कार्यपालिका सम्झनु पर्दछ ।
- (च) "अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था" भन्नाले अन्य राष्ट्रमा दर्ता भई प्रचलित कानून बमोजिम अनुमति लिई काम गर्ने संस्थालाई सम्झनु पर्दछ ।
- (छ) "दातृ निकाय" भन्नाले सामाजिक आर्थिक विकास कार्यमा प्रचलित कानून बमोजिम, सहयोग गर्ने द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय विकास साझेदार सम्झनु पर्दछ ।
- (ज) "विधान" भन्नाले यो ऐन अनुसार स्थापित हुने अनुसूची ३ बमोजिमको नमुना विधान अनुसार बनेको संस्थाको विधान भन्ने सम्झनु पर्दछ ।
- (झ) "गाउँपालिका" भन्नाले आलिताल गाउँपालिका सम्झनु पर्दछ ।
- (ञ) "दर्ता अधिकारी" भन्नाले गाउँपालिकामा संस्था दर्ता गर्न तोकिएको कर्मचारी सम्झनु पर्दछ ।
- (ट) "अध्यक्ष" भन्नाले आलिताल गाउँपालिकाको अध्यक्ष सम्झनु पर्दछ । सो शब्दले वडा अध्यक्ष समेतलाई जनाउदछ ।
- (ठ) "प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत" भन्नाले आलिताल गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सम्झनु पर्दछ ।
- (ड) "गाउँ कार्यपालिका" भन्नाले आलिताल गाउँपालिकाको गाउँ कार्यपालिका सम्झनु पर्दछ ।

३. दर्ता नगरी संस्था खोल्न नहुने : (१) यस ऐन बमोजिम दर्ता नगरी कसैले पनि गाउँपालिका क्षेत्रभित्र संस्था स्थापना गर्न हुदैन ।

(२) संविधान र प्रचलित कानूनले निषेध गरेका कुनै पनि कार्य गर्ने उद्देश्य भएको संस्था दर्ता गरिने छैन तर यस दफाको प्रतिकूल हुनेगरी दर्ता भएमा त्यस्तो संस्थाको दर्ता स्वतः बदर हुनेछ ।

४. संस्था दर्ता : (१) संस्था स्थापना गर्न चाहने कुनै पनि व्यक्तिले बढीमा २१ जना सम्म आवश्यकता अनुसार पदाधिकारी राखि संस्था सम्बन्धी देहायको विवरण खुलाई संस्थाको विधानको एक प्रति तोकिएको दस्तुर सहित दर्ता अधिकारी समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ :

- (क) संस्थाको नाम,
 (ख) उद्देश्यहरु,
 (ग) कार्य समितिका सदस्यहरुको नाम, ठेगाना र पेशा,
 (घ) आर्थिक स्रोत,
 (ङ) कार्यालयको ठेगाना

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदनमा देहायका कागजातहरु संलग्न भएको हुनु पर्नेछ ।

- (क) सम्बन्धित वडाको सिफारिस,
 (ख) कार्य समितिका सदस्यहरुको नागरिकताको प्रमाणित प्रतिलिपि,

(ग) संस्थाको प्रमाणित विधान (कार्य समितिका सदस्यहरू सबैको प्रस्तावित विधानको तल माथि हस्ताक्षर भएको)

(३) उपदफा (१) र (२) बोजिमको निवेदन प्राप्त भएपछि दर्ता अधिकारीले आवश्यक जाँचबुझ गरी संस्था दर्ता गर्न उचित ठानेमा गाउँ कार्यपालिकाको बैठकमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(४) गाउँ कार्यपालिकाले संस्था दर्ता गर्न उचित ठानी निर्णय गरेमा दर्ता अधिकारीले संस्था दर्ता गरी दर्ताको प्रमाणपत्र दिनेछ ।

(५) प्रमाणपत्रको ढाँचा अनुसूची १ अनुसार हुनेछ र सो बापत लाग्ने दर्ता तथा नविकरण दस्तुर गाउँपालिकाले तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(६) कार्यपालिकाले कुनै संस्था दर्ता नगर्ने निर्णय गरेमा त्यसको सूचना पन्ध्र दिन भित्र निवेदकलाई दिनु पर्नेछ र निवेदकले सूचना प्राप्त गरेको मितिले पैंतिस दिनभित्र गाउँपालिकाको न्यायिक समिति समक्ष उजुरी दिन सक्नेछ ।

(७) न्यायिक समितिको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने कार्यपालिकाको दायित्व हुनेछ ।

५. **संगठित संस्था मानिने :** (१) यस ऐन अन्तर्गत दर्ता भएको प्रत्येक संस्था अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला स्वशासित र संगठित संस्था हुनेछ ।

(२) संस्थाको आफ्नो छुट्टै छाप हुनेछ ।

(३) संस्थाले व्यक्ति सरह चल अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, उपभोग गर्न र गाउँ कार्यपालिकाको अनुमतिलाई बेचबिखन गर्न सक्नेछ ।

(३) संस्थाले व्यक्ति सरह आफ्नो नामबाट नालिस उजूर गर्न सक्नेछ र सो उपर पनि सोही नामबाट नालिस उजूर लाग्नेछ ।

६. **संस्थाको सम्पत्ति :** (१) संस्थाको सदस्य वा कर्मचारी लगायत कुनै व्यक्तिले संस्थाको विधान विरुद्ध संस्थाको कुनै सम्पत्ति दुरुपयोग गरेमा, कब्जा गरेमा वा रोक्का राखेमा दर्ता अधिकारीले त्यस्तो सम्पत्ति दुरुपयोग गर्ने, कब्जा वा रोक्का राखेबाट लिई संस्थालाई फिर्ता बुझाई दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको संस्थाको सम्पत्ति फिर्ता गर्ने गरी दर्ता अधिकारीले गरेको कारवाहीमा चित नबुझेमा कानूनी उपचारमा जान सक्नेछ ।

७. **अघि दर्ता भई स्थापना भएका संस्थाले दर्ता नविकरण गर्ने :** (१) यो ऐन प्रारम्भ हुनुभन्दा अघि तत्काल प्रचलित कानून बमोजिम गाउँपालिका क्षेत्रमा केन्द्रिय कार्यालय रहेका संस्थाहरूले तोकिएको दस्तुर बुझाई नविकरण गरेमा यसै ऐन अनुसार दर्ता भएको मानिनेछ ।

(२) यो ऐन प्रारम्भ हुनुभन्दा अघि तत्काल प्रचलित कानून बमोजिम अन्यत्र दर्ता भएका र हाल गाउँपालिका क्षेत्रमा कार्य गर्न चाहने सबै संस्थाहरूले गाउँपालिका क्षेत्रमा शाखा कार्यालय स्थापना गरी दफा ४ को उपदफा (१) र (२) बमोजिम निवेदन दिई दर्ता अधिकारीबाट शाखा दर्ता प्रमाणपत्र प्राप्त गरेपछि मात्र गाउँपालिका क्षेत्रमा कार्य गर्ने अनुमति भएको मानिनेछ ।

८. **संस्थाको उद्देश्यहरूमा हेरफेर :** (१) संस्थाको उद्देश्यहरूमा हेरफेर गर्न आवश्यक देखेमा वा सो संस्थालाई कुनै अर्को संस्थामा गाभ्न उचित देखेमा सो संस्थाको कार्य समितिले तत्सम्बन्धी प्रस्ताव तयार गरी सो प्रस्ताव उपर छलफल गर्न संस्थाको विधान बमोजिम साधारण सभा बोलाउनु पर्नेछ ।

(२) साधारण सभामा उपस्थित भएका जम्मा सदस्य संख्याको दुई तिहाई सदस्यहरूले प्रस्तावमा समर्थन जनाएमा सो प्रस्ताव साधारण सभाबाट पारित भएको मानिनेछ ।

तर, सो प्रस्ताव लागू गर्न दर्ता अधिकारीको पूर्व स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

९. **हिसाबको विवरण पठाउनु पर्ने :** कार्य समितिले आफ्नो संस्थाको हिसाबको विवरण, लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन प्रत्येक वर्ष नविकरण गर्दा सम्बन्धित वडाको सिफारिस सहित गाउँपालिकालाई बुझाउनु पर्नेछ ।

१०. **हिसाब जाँच गर्ने :** (१) दर्ता अधिकारीले आवश्यक देखेमा संस्थाको हिसाब आफूले नियुक्त गरेको कुनै अधिकृतद्वारा जाँच गराउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम हिसाब जाँच गराए बापत दर्ता अधिकारीले हिसाब जाँचबाट देखिन आएको संस्थाको मौज्जात रकमको सयकडा तीन प्रतिशतमा नबढाई आफूले निर्धारित गरेको दस्तुर असुल गरी लिन सक्नेछ ।

(३) हिसाब जाँच गर्ने अधिकृतले मागेको विवरण तथा कागजपत्रहरू वा सोधेको प्रश्नको जवाफ दिनु संस्थाको पदाधिकारी, सदस्य र कर्मचारीको कर्तव्य हुनेछ ।

(४) हिसाब जाँच गर्ने अधिकृतले दर्ता अधिकारीले तोकिएको म्यादभित्र हिसाब जाँचको प्रतिवेदन दर्ता अधिकारी समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ र सो प्रतिवेदनको आधारमा संस्थाको कुनै सम्पत्ति सो संस्थाको कुनै पदाधिकारी, सदस्य वा कर्मचारीले हिनामिना गरेको, नोक्सान गरेको वा दुरुपयोग गरेको छ भन्ने दर्ता अधिकारीलाई लागेमा निजले त्यस्तो पदाधिकारी, सदस्य वा कर्मचारीबाट सो हानी नोक्सानी असुल गर्न प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही चलाउन सक्नेछ ।

तर, प्रचलित कानूनले सजाय समेत हुने अपराध भएकोमा प्रचलित कानून बमोजिम मुद्दा चलाउन लगाउनु पर्नेछ ।

११. **निर्देशन दिने :** गाउँपालिकाले संस्थालाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ र त्यस्तो निर्देशनको पालना गर्नु सम्बन्धित संस्थाको कर्तव्य हुनेछ ।

१२. **दण्ड सजाय :** (१) दफा ४ को उपदफा (१) र (२) बमोजिम दर्ता नगराई संस्था स्थापना गरेमा वा दफा ७ बमोजिम शाखा नखोली संस्था संचालन गरेमा त्यस्ता संस्थाका कार्य समितिका सदस्यहरूलाई प्रचलित कानून अनुसार दण्ड र सजाय दिईनेछ ।

(२) दफा ९ बमोजिम हिसाबको विवरण नपठाई वार्षिक नवीकरण नगर्ने संस्थाले तीन आर्थिक वर्षको शत प्रतिशत नविकरण दस्तुर तिरी पाँच आर्थिक वर्षभित्र संस्था नविकरण गराउन सक्नेछन् । तीन आर्थिक वर्ष सम्ममा पनि नविकरण नगर्ने संस्था स्वतः खारेज भएको मानिनेछ ।

(३) दफा १० को उपदफा (३) बमोजिम हिसाब जाँच गर्ने सम्बन्धित अधिकृतले मागेको विवरण तथा कागजपत्रहरू वा सोधेको प्रश्नको जवाफ नदिने सम्बन्धित पदाधिकारी, सदस्य वा कर्मचारीलाई दर्ता अधिकारीले संस्थाको साधारण सदस्य समेतबाट निलम्बन गर्न सक्नेछ ।

(४) दफा ८ को उपदफा (१) र (२) बमोजिम दर्ता अधिकारीको स्वीकृति नलिई संस्थाको उद्देश्यमा हेरफेर गरेमा वा अर्को संस्थासँग गाभेमा वा संस्थाले आफ्नो उद्देश्यको प्रतिकूल हुने गरी काम कारवाही गरेमा वा गाउँपालिकाले दिएको निर्देशन पालन नगरेमा दर्ता अधिकारीले त्यस्तो संस्थाको दर्ता निलम्बन गर्न वा खारेज गर्न सक्नेछ ।

१३. पुनरावेदन : दफा १२ बमोजिम दर्ता अधिकारीले गरेको अन्तिम निर्णय उपर पैतिस दिनभित्र जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन लाग्नेछ ।

१४. संस्थाको विघटन र त्यसको परिणाम : (१) संस्थाको विधान बमोजिम कार्य संचालन गर्न नसकी वा अन्य कुनै कारणवस संस्था विघटन भएमा त्यस्तो संस्थाको सम्पूर्ण जायजथा गाउँपालिकामा सर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम विघटन भएको संस्थाको दायित्व गाउँपालिकाले व्यहोर्नेछ ।

१५. नेपाल ऐन बमोजिम दर्ता वा स्थापना गर्नु पर्ने : (१) कुनै संस्थाको दर्ता वा स्थापना गर्ने वा कार्यक्षेत्र यकिन गर्ने सम्बन्धमा अर्को संघीय वा प्रदेश ऐनमा छुट्टै व्यवस्था भएकोमा यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि त्यस्तो संस्था सोही ऐन बमोजिम स्थापना हुने र कार्यक्षेत्र यकिन हुनेछ ।

(२) गाउँपालिकामा दर्ता भएको संस्था यसको भूगोल बाहिर नेपाल ऐन बमोजिम क्रियाशिल हुनेछ ।

१६. नवीकरण र प्रतिवेदन सम्बन्धी व्यवस्था : (१) दर्ता भएका संस्थाहरूले वार्षिक नवीकरण गराउनु पर्नेछ । नवीकरणका लागि दिईने निवेदनमा वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन अनिवार्य रूपमा संलग्न भएको हुनुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको नवीकरण दस्तुर गाउँपालिकाले तोके बमोजिमको हुनेछ ।

१७. खारेजी र बचाउ : (१) यस ऐनका दफा वा उपदफाहरू आवश्यकता बमोजिम खारेज वा संसोधन गर्न सक्नेछ ।

(२) यस ऐनको कार्यान्वयनका लागि गाउँ कार्यपालिकाले आवश्यक पर्ने नियमावली, कार्यविधि, निर्देशिका, मापदण्ड बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

अनुसूची १

(दफा ३ को उपदफा ३ सँग सम्बन्धित)

संस्था दर्ता प्रमाणपत्रको नमुना

आलिताल गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

दर्ता नं.

मिति :

संस्था दर्ता प्रमाण-पत्र

आलिताल गाउँपालिका वडा नं. ... स्थित ..... मा स्थापना भएको
..... संस्थालाई आलिताल गाउँपालिकाको मिति ..... को निर्णय
बमोजिम दर्ता गरी यो प्रमाण-पत्र प्रदान गरिएको छ ।
यस गाउँपालिकाको आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, पूर्वाधार, शहरी सुशासन लगायतका क्षेत्रमा संस्थाको सक्रिय
सहभागिताको अपेक्षका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

.....
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

अनुसूची २
संस्था दर्ता गर्ने निवेदनको नमूना

मिति : .....

श्रीमान प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यु
आलिताल गाउँपालिकाको कार्यालय,
आलिताल, डडेल्धुरा ।

विषय : संस्था दर्ता गर्ने सम्बन्धमा ।

उपरोक्त सम्बन्धमा यस गाउँपालिकाको वडा नं. ... को ..... टोलमा स्थापना गरिएको
..... संस्थालाई आलिताल गाउँपालिकाको कार्यालयमा दर्ता सुचिकृत गरिदिनु हुन अनुरोध
गर्दछु । यस संस्थाको विधान र अन्य आवश्यक कागजात यसै निवेदन साथ संलग्न गरिएको छ ।

निवेदक

.....

अध्यक्षको नाम :

प्रस्तावित संस्थाको नाम :

ठेगाना :

- (क) सम्बन्धित वडाको सिफारिस
- (ख) कार्यसमितिका सदस्यहरूको नाम र ठेगाना
- (ग) कार्यसमिति सदस्यहरूको नागरिकताको प्रमाणित प्रतिलिपि
- (घ) संस्थाको प्रमाणित विधान

अनुसूची ३

(दफा २ को उपदफा १२ सँग सम्बन्धित)

विधानको नमुना

..... संस्थाको विधान, २०७७.....

प्रस्तावना

..... (संस्था दर्ता गर्नुको औचित्य पुर्ण पृष्ठभूमि चा हरफमा जोडन सक्ने)
..... सामाजिक
आर्थिक रूपमा सशक्त सभ्य र सुसंस्कृत संचालनका लागि ..... संस्था २०७७..... को विधान
आलिताल गाउँपालिका संस्था दर्ता ऐन २०७७ को अधिनमा रहि तर्जुमा गरिएको छ ।

परिच्छेद १

प्रारम्भ

१. संस्थाको नाम : ..... हुनेछ । अंग्रजीमा यसलाई ..... भनिने छ ।

(क) संस्थाको कार्यालय रहने ठेगाना : यस संस्थाको कार्यालय ..... मा रहनेछ ।

(ख) संस्थाको कार्यक्षेत्र : यस संस्थाको कार्यक्षेत्र प्रारम्भिक रूपमा आलिताल गाउँपालिका भित्र हुनेछ ।
प्रचलित कानूनको रित पुन्याई सम्बन्धित स्थानीय तहको पुर्व स्विकृति लिई नेपालको जुनसुकै स्थानमा
पनि शाखा कार्यालय खोली कार्य संचालन गर्न सकिनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा,

(क) "संस्था" भन्नाले ..... लाई सम्झनु पर्दछ ।

(ख) "विधान" भन्नाले ..... को विधानलाई सम्झनु पर्दछ ।

(ग) "समिति" भन्नाले यसै विधानको दफा १२ बमोजिम गठित कार्य समितिलाई सम्झनु पर्दछ ।

(घ) "सभा" भन्नाले यस विधान अनुसार बन्ने साधारण सभा र विशेष साधारण सभालाई सम्झनु
पर्दछ ।

(ङ) "पदाधिकारी" भन्नाले यस संस्थाको पदाधिकारीलाई सम्झनु पर्दछ ।

(च) "नियम विनियम" भन्नाले यस विधान अन्तर्गत बनेको नियम विनियमलाई जनाउँछ ।

(छ) "तोकिए वा तोकिए बमोजिम" भन्नाले यो र यस विधान अन्तर्गत बनेको नियम विनियममा
तोकिए वा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(ज) "गाउँपालिका" भन्नाले आलिताल गाउँपालिका सम्झनु पर्दछ ।

(झ) "दर्ता अधिकारी" भन्नाले संस्था दर्ताको लागि तोकिएको कर्मचारी सम्झनु पर्दछ ।

(ञ) "सल्लाहकार" भन्नाले यस विधान अन्तर्गत कार्यसमितिले नियुक्ति गर्ने सल्लाहकारलाई
जनाउने छ ।

- (ट) "आर्थिक वर्ष" भन्नाले यस संस्थाको हरेक वर्षको श्रावण १ गते देखि आषाढ मसान्त सम्मलाई जनाउने छ ।
- (ठ) "सदस्थ" भन्नाले यस संस्थाको कुनैपनि सदस्यलाई जनाउने छ ।
- (ड) "ऐन" भन्नाले आलिताल गाउँपालिकाको संस्था दर्ता ऐन, २०७७ लाई जनाउँछ ।
३. **संस्थाको छाप र चिन्ह** : संस्थाको एउटा छुट्टै छाप र चिन्ह हुनेछ । छाप र चिन्ह अनुसूचि १ बमोजिमको ढाँचामा हुनेछ ।
- तर संस्थाको नाम छाप र चिन्ह पूर्व दर्ता भएको कुनै संस्थासँग मेल खाएमा संसोधनको प्रक्रियाद्वारा तुरुन्त संसोधन गरिनेछ ।

परिच्छेद २

उद्देश्य

४. **संस्थाको उद्देश्य** : यस संस्थाको उद्देश्य देहाय बमोजिम हुनेछ :
- (क) यो संस्था मुनाफा रहित जनकल्याणकारी तथा जनहितकारी संस्था हुनेछ ।
- (ख) .....
- (ग) .....
- (घ) .....
- (ड) ..... आदि ।
५. **संस्थाको उद्देश्य प्राप्त गर्न गरिने कामहरू** :
- (क) संस्थाले प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम सम्बन्धित निकायबाट अनुमति वा इजाजत प्राप्त गरी मात्र उपरोक्त उद्देश्य कार्यान्वयन गर्नेछ ।
- (ख) संस्थालाई आवश्यक पर्ने भवन निर्माण गर्ने वा भाडामा वा लिजमा लिने र कम्प्युटर टेलिफोन, टाईप राईटर, फ्याक्स जस्ता कार्यालय सामान तथा सवारी साधन खरिद गर्नेछ वा भाडामा लिई प्रयोग गर्नेछ ।
- (ग) संस्थालाई आवश्यक पर्ने कर्मचारी नियुक्ति गर्ने तथा तिनको सेवाका शर्तहरू निर्धारण गर्नेछ ।
- (घ) संस्थामा प्राप्त रकम बैंकमा जम्मा गरी बैंक खाता संचालन गर्नेछ ।
- (ड) विभिन्न सरकारी तथा गैह्र सरकारी संघ संस्थाहरूसँग संस्थाको उद्देश्यसँग मिल्ने प्रकृतिका कार्यक्रममा सहकार्य गर्न सकिने छ ।

परिच्छेद ३

सदस्यता सम्बन्धी व्यवस्था

६. **सदस्यताको वर्गीकरण** : यस संस्थामा देहाय बमोजिम ४ प्रकारका सदस्यहरूको वर्गीकरण गरिएको छ :
- (क) साधारण सदस्य : यस विधानको दफा ७ अनुसार योग्यता भई सदस्य बनेका सदस्यहरू साधारण सदस्य मानिनेछ ।

- (ख) आजीवन सदस्य : दफा ७ अनुसार योग्यता भई चल अचल सम्पत्ति कम्तिमा रु ..... वा सोभन्दा बढी एक मुष्ट ..... बुझाएमा यस संस्थाको आजीवन सदस्य रहनेछ ।
- (ग) संस्थापक सदस्य : संस्था स्थापना हुँदाको कालमा संगठित भई क्रियाशिल भएका सदस्यहरू ।
- (घ) मानार्थ सदस्य : संस्थाको विकासको निमित्त विशेष योगदान दिएको वा दिने छुन भनि संस्थाले प्रदान गर्ने मानार्थ सदस्य । यस्तो सदस्यता प्राप्त गर्ने व्यक्तिबाट कुनै शुल्क लिइने छैन । निजहरूले संस्थाको निर्वाचनमा उम्मेदवारी दिन र मताधिकार प्रयोग गर्न पाउने छैनन् । राय सल्लाह र सुझाव दिन सक्नेछन् ।
७. सदस्यता प्राप्त गर्नको लागि आवश्यक योग्यता : यस ..... को विधान र उद्देश्यमा आस्था राख्ने कुनै पनि जाति, भाषी र धर्म मान्ने व्यक्ति जो १८ वर्ष पुर भएका नेपाली नागरिकहरू यस संस्थाको सदस्य हुन पाउने छन् । साथै उक्त व्यक्तिको मानसिक स्थिति ठिक भएको र संस्था हित हुने काम गरेको हुनुपर्नेछ । नेतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा सजाय नपाएको व्यक्ति हुनु पर्नेछ ।
८. संस्थाको सदस्य नियुक्ति हुन वा बहाल रहन नसक्ने अवस्था : देहायका कुनै पनि व्यक्ति संस्थाको सदस्य पदमा नियुक्त हुन सक्ने छैन ।
- (क) गैर नेपाली नागरिक र नेपाली भएपनि १८ वर्ष पुरा नगरेको,
- (ख) मानसिक सन्तुलन ठीक नभएको वा अस्वस्थ,
- (ग) दामासाहीमा परेको,
- (घ) कुनै प्रकारको चोरी ठगी, कित्ते वा जालसाजी गरेको वा आफ्नो जिम्माको घनमाल अनाधिकरत तवरले मासेको वा दुरुपयोग गरेको, भ्रष्टाचार गरेको अभियोगमा अदालतबाट कसुरदार ठहरी सजाय पाई सजाय पाएको एक वर्ष भित्र सम्म,
- (ङ) सम्बन्धित संस्थाको व्यवसायमा निजी स्वार्थ भएको,
- (च) सदस्यता शुल्क बुझाउन बाँकी भएको ।
९. देहायका अवस्थामा कुनै पनि व्यक्ति संस्थाको सदस्यमा बहाल रहने छैन :
- (क) उपदफा ८ (१) बमोजिम सदस्य पदमा नियुक्त हुन नसक्ने भएमा,
- (ख) साधारणसभाबाट ७५ प्रतिशतको बहुमतले संस्थाको सदस्य पदबाट हटाउने प्रस्ताव पास भएमा,
- (ग) सदस्यले आफ्नो पदबाट दिएको राजीनामा स्विकृत भएमा,
- (घ) संस्थाको काम कारवाहीमा बेइमानी वा बदनियत गरेको कुरा अदालतबाट प्रमाणित भएमा,
- (ङ) यस विधान बमोजिम संस्थाले गर्न नहुने भनी तोकिएको कुनै कार्य गरेमा,
कुनै व्यक्तिलाई संस्थाको सदस्यमा नियुक्ति हुन वा बहाल रहन अयोग्य ठहराउने भन्दा अघि संस्थाले निजलाई सो कुराको सूचना दिई सफाईको प्रमाण पेश गर्ने मोका दिनु पर्नेछ ।

१०. सदस्यता शुल्क र सदस्यता प्रदान गर्ने विधि :

- (क) परिच्छेद नं. ३ दफा ७ अनुसार योग्यता भई साधारण सदस्य हुन चाहनेले संस्थाको सिफारिसमा सदस्यता प्रवेश सुक बापत रु ..... सहित निवेदन त्र दिएमा सदस्यता प्रदान गर्न सकिने छ ।
- (ख) साधारण सदस्यता वार्षिक शुल्क रु ..... लाग्ने छ । जुन सुकै महिनामा सदस्य बनेमा वा सदस्यता वनिकरण गरे पनि निजले बुझाएको शुल्क त्यसै सालको चैत्र मसान्त सम्मको लागि मात्र मान्य हुनेछ । अर्को सालको लागि पुनः नियमानुसार प्रत्येक वर्षको वैशाख .... गते भित्र सदस्यता नविकरण गरिसक्नु पर्नेछ ।
- (ग) सदस्यता प्रदान गर्ने सम्पूर्ण अधिकार कार्य समितिमा रहने छ तर यसलाई साधारण सभाबाट अनुमोदन हुन आवश्यक छ ।
- (घ) आजीवन सदस्यता प्रदान गर्न सिफारिस कार्य समितिले गर्नेछ र यसबारे साधारण सभाले स्वीकृति दिनु पर्नेछ ।

परिच्छेद - ४

साधारण सभा तथा बैठक सम्बन्धी व्यवस्था

११. संस्थाको सभा बोलाउने तरिका र सभाका लागि दिनुपर्ने सूचना सम्बन्धी कुराहरु :

१. यस संस्थाको साधारण सभा देहाय बमोजिम हुनेछ :
  - (क) वार्षिक साधारण सभा र
  - (ख) विशेष साधारण सभा
२. यस संस्थाको प्रथम वार्षिक साधारण सभा संस्थापन भएको आ.व. समाप्त भएको मितिले तीन महिना भित्रमा गरिनेछ र त्यसपछिका वार्षिक साधारण सभाहरु आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले तीन महिना भित्र गरिनेछ ।
३. यस संस्थाको वार्षिक साधारण सभा गर्नको लागि कम्तिमा १५ दिन अगावै र विशेष साधारण सभा गर्नका लागि कम्तिमा ७ दिन अगावै सभा हुने मिति, समय र स्थान छलफल गर्ने विषय खोली सबै साधारण सदस्यलाई सूचना दिईने छ ।
४. उपदफा (३) बमोजिम बोलाईएको साधारण सभामा नियम ८ बमोजिमको गणपूरक संख्या नपुगी सभा हुन नसकेमा कम्तिमा ७ दिनको म्याद दिई पुनः साधारण सभा बोलाईनेछ ।

१२. साधारण सभाको काम कर्तव्य र अधिकार :

- (क) कार्य समितिको निर्वाचन गर्ने ।
- (ख) कार्य समितिका पदाधिकारी एवं सदस्यहरु उपर अविश्वासको प्रस्ताव पारित गरी पद मुक्त गर्ने ।
- (ग) विधानको अधिनमा रही आवश्यक नियमावली स्वीकृत गर्ने, दरबन्दि सृजना गर्ने, पारिश्रमिक निर्धारण गर्ने ।
- (घ) वार्षिक कार्यक्रम र बजेट पारित गर्ने ।

- (ड) लेखा परीक्षक नियुक्त गर्ने ।
- (च) कार्य समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिने ।
- (छ) विधान बमोजिम अन्य कार्य गर्ने र
- (ज) संस्थाको सर्वोच्च अंगको रूपमा रही आवश्यक कार्य सम्पादन गर्ने गराउने ।

१३. कार्य समिति :

(क) कार्य समितिको गठन साधारण सभाबाट हुनेछ । तर प्रथम वार्षिक साधारण सभा नभए सम्मको लागि निम्न बमोजिम अध्यक्ष तथा सदस्य रहेको कार्य समिति रहनेछ। कार्य समितिको संख्या ऐनको दफा ४ अनुसार (९ देखि २९) आवश्यक पदाधिकारी राखी तलको ढाँचामा हुनु पर्नेछ ।

- अध्यक्ष १ जना
- उपाध्यक्ष १ जना
- सचिव १ जना
- सहसचिव १ जना
- कोषाध्यक्ष १ जना
- सह कोषाध्यक्ष १ जना
- सदस्य ३० प्रतिशत (समावेशी)

(ख) कार्य समितिको कार्यकाल २ वर्ष हुनेछ ।

(ग) वार्षिक साधारण सभा हुनुभन्दा अगावै कुनै कार्य समितिमा रहेको सदस्यको पद रिक्त हुन आएमा बाँकी अवधिका लागि कार्य समितिका सदस्यको नियुक्ति, कार्य समितिद्वारा गर्न सकिनेछ । कुनै सदस्यको पद बिचमा रिक्त भएमा सो पदमा नियुक्त भएको सदस्यको कार्यकाल सो सदस्य जुन सदस्यको पद रिक्त भई नियुक्त भएको सो सदस्यको बाँकी कार्यकाल सम्मका लागि मात्र हुनेछ ।

(घ) कार्य समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार कार्य समितिको अध्यक्षले बोलाउनेछ। जसमा सदस्य संख्याको एकाउन्न प्रतिशत सदस्यले माग गरेमा अध्यक्षले कार्य समितिको बैठक बोलाउनुपर्नेछ ।

(ड) कार्य समितिको बैठकमा सदस्य स्वयं उपस्थित हुनुपर्नेछ ।

(च) सदस्यहरूको जम्मा संख्याको कम्तिमा एकाउन्न प्रतिशत सदस्यहरू उपस्थित नभई कार्य समितिको बैठक हुने छैन ।

(छ) कार्य समितिको बैठकको अध्यक्षता समितिको अध्यक्षले गर्नेछ । अध्यक्षको अनुपस्थितिमा बैठकमा उपस्थित सदस्यहरूले छानेको जेष्ठ सदस्यले अध्यक्षता गर्नेछ ।

(ज) कार्य समितिको बैठकमा बहुमतको निर्णय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा अध्यक्षले निर्णायक मत दिन सक्नेछ ।

- (झ) कार्य समितिको बैठकमा छलफल भएको विषय र तत् सम्बन्धमा भएको निर्णयको विवरण (माइन्युट) छुट्टै किताबमा लेखि राख्नुपर्नेछ र सो निर्णयको विवरणमा बैठकमा उपस्थित सम्पूर्ण सदस्यहरूको कम्तिमा ५१ प्रतिशतले सहि लाई गणपुरक मानिनेछ ।
- (ञ) संस्थाले गर्ने भनिएको सम्पूर्ण कार्य कार्य समितिको निर्णयबाट हुनेछ ।

परिच्छेद - ५

पदाधिकारीहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार

१४. पदाधिकारीहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार :

१. अध्यक्ष

- (क) कार्य समितिको बैठक संचालन गर्ने ।
- (ख) बैठकमा निर्णायक मत दिने ।
- (ग) साधारण सभाले पारित गरेका निर्णयहरूको कार्यान्वयन र रेखदेख गर्ने गराउने ।
- (घ) संस्थाको सम्बन्धित सम्पूर्ण कुराहरूको रेखदेख, संरक्षण र नियन्त्रण गर्ने गराउने ।
- (ङ) विभिन्न संस्था वा अन्य निकायसँगको सम्बन्धमा संस्थाको तर्फबाट प्रतिनिधित्व गर्ने ।
- (च) संस्थाको पदाधिकारी सदस्यहरूको काम बाँडफाँड गर्ने ।
- (छ) संस्थाको उद्देश्य प्राप्तिको लागि अन्य कार्य गर्ने ।
- (ज) ..... संस्थाको भैपरि आउने काममा एक पटकमा रु तीन हजार सम्म कार्य समितिबाट अनुमोदन गर्ने गरी खर्च गर्ने अन्यथा सो भन्दा बढी खर्च गर्नु परेमा कार्य समितिको निर्णय अनुसार खर्च गर्ने ।

२. उपाध्यक्ष

- (क) अध्यक्षको अनुपस्थितमा कार्यकारिणी समितिको अध्यक्षता गर्ने ।
- (ख) अध्यक्षको अनुपस्थितिमा अध्यक्षको काम गर्ने गराउने ।
- (ग) विधानले तोके अनुसार र अध्यक्षद्वारा प्रत्यायोजित कार्य गर्ने ।

३. सचिव

- (क) अध्यक्षको निर्देशन अनुसार साधारण सभाको र कार्यकारिणी समितिको बैठक बोलाउने ।
- (ख) संस्थाको दैनिक प्रशासकीय कार्य गर्ने ।
- (ग) संस्थाको रेखदेख, नियन्त्रण निर्देशन गर्ने तथा विभिन्न व्यक्ति तथा निकाय सँग सम्बन्ध राख्ने र पत्राचार गर्ने ।
- (घ) साधारण सभामा कार्यकारिणी समितिको तर्फबाट पेश गर्नु पर्ने वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन भावी योजना तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने ।
- (ङ) साधारण सभा र कार्यकारिणी समितिको निर्णय बमोजिम कार्य गर्ने गराउने ।
- (च) संस्थाको विल, भौचर, दर्ता, चलानी तथा अन्य आवश्यक कागजात सुरक्षित र पारदर्शिताका साथ राख्ने राख्न लगाउने ।

(छ) बैठकको कार्यसूची तयार गर्ने, सूचना गर्ने, बैठकको निर्णय पुस्तिका लेख्ने र सुरक्षित राख्ने ।

४. सहसचिव

(क) सचिवको अनुपस्थितिमा सचिवले गर्ने कार्य गर्ने ।

(ख) विधानले तोके अनुसार र सचिवद्वारा प्रत्यायोजित कार्य गर्ने ।

५. कोषाध्यक्ष

(क) संस्थाको हिसाब श्रेस्ता दुरुस्त राख्ने ।

(ख) आर्थिक प्रतिवेदन तयार गरी साधारण सभा तथा कार्यकारिणी समितिमा पेश गर्ने ।

(ग) आर्थिक प्रशासनको कार्य गर्ने ।

(घ) आर्थिक हिसाब पारदर्शी रूपमा दुरुस्त राख्ने ।

(ङ) बैंकमा खाता खोली कोष स्थापना गर्ने र संस्थाको चल अचल सम्पत्तिको संरक्षण सम्बर्धन र सदुपयोग गर्ने ।

(च) प्रत्येक आर्थिक वर्षको हिसाबको लेखा परीक्षण गराउने ।

६. सदस्य

(क) नियमित बैठकमा उपस्थित भई सक्रिय रूपमा छलफलमा भाग लिने ।

(ख) कार्यकारिणी समितिले दिएको जिम्मेवारी तदारुकताका साथ निर्वाह गर्ने ।

(ग) संस्थाको उद्देश्य बमोजिमको काम गर्न क्रियाशिल रहने ।

(घ) तोकिए बमोजिमका अन्य कामहरू गर्ने ।

१५. **गणपुरक संख्या** : कुल सदस्य संस्थाको साठी प्रतिशतको प्रतिनिधित्व हुने गरी साधारण सदस्यहरू उपस्थित नभई साधारण सभाको काम कारवाही हुने छैन । तर विधानको दफा ११ को उपदफा ४ मा उल्लेख भए बमोजिम पुनः बोलाईएको साधारण सभामा कुल संस्थापक संख्याको एकाउन्न प्रतिशत प्रतिशत प्रतिनिधित्व हुने गरी उपस्थित भएमा सभा गर्न बाधा पर्नेछैन ।

१६. **संस्थाको कोष** : (१) संस्थाको आफ्नो एउटा छुट्टै कोष हुनेछ र सो कोषमा देहाय बमोजिम प्राप्त रकमहरू रहनेछन :

(क) सदस्यता शुल्क वापत प्राप्त रकम ।

(ख) कसैले स्वेच्छाले दिएको कार्यक्रम वा अनुदान रकम ।

(ग) ऋण ।

(२) विदशी संघसंस्थाबाट अनुदान रकम लिने भए संस्थाले नेपाल सरकारको स्वीकृति लिनेछ ।

१७. **खाता संचालन** : संस्थाको अध्यक्ष, सचिव मध्ये एक जना र कोषाध्यक्ष सहित दुई जनाको संयुक्त दस्तखतबाट खाता संचालन हुनेछ । प्रचलित ऐन नियम अनुसार खर्च गर्ने तथा खर्चको श्रेस्ता राख्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

१८. **संस्थाको लेखा र लेखा परीक्षण**

१. संस्थाको आय व्ययको लेखा प्रचलित कानून बमोजिम राखिने छ ।

२. संस्थाको लेखा परीक्षण प्रचलित कानून बमोजिम रजिष्टर्ड लेखा परीक्षकबाट हुनेछ ।
३. नेपाल सरकार वा दर्ता अधिकारीले चाहेमा जुनसुकै बखत पनि संस्थाको हिसाब किताब जाँचन वा जाँचाउन सक्नेछ ।
४. लेखा परीक्षकको नियुक्ति वार्षिक साधारण सभाबाट हुनेछ । प्रथम वार्षिक साधारण सभा नभए सम्म लेखा परीक्षकको नियुक्ति कार्य समितिबाट हुनेछ । लेखा परीक्षकको वार्षिक प्रतिवेदन स्थानीय सरकार, समाज कल्याण परिषद् लगायत सम्बन्धित निकायमा पेश गरिनेछ ।

परिच्छेद ६

निर्वाचन सम्बन्धी व्यवस्था

१९. निर्वाचन सम्बन्धी व्यवस्था

- (क) प्रत्येक कार्य समितिको पदावधी पद सम्हालेका मितिले तीन वर्षको हुनेछ । पदावधी समाप्त हुनुभन्दा एक महिना अगावै कार्य समितिले एक जना निर्वाचन अधिकृत र दुई जना सहायक गरी तीन जना मनोनयन गरी निजद्वारा निर्वाचन को व्यवस्था गर्नेछ । संस्था दर्ता भएको एक वर्ष भित्र विधान अनुसार चुनाव गराई सोको जानकारी गाउँपालिकालाई दिईनेछ ।
- (ख) निर्वाचन गर्नु पर्दा एउटा निर्वाचन समिति गठन गरिने छ । त्यस्तो निर्वाचन समितिले निर्वाचन सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यविधि आफैँ व्यवस्थित गर्नेछ ।
- (ग) निर्वाचन सम्बन्धमा निर्वाचन समितिको निर्णय नै अन्तिम निर्णय हुनेछ ।
- (घ) निर्वाचन सम्पन्न भएपछि सो समितिको स्वतः विघटन हुनेछ ।
- (ङ) निर्वाचन समितिमा रहेका व्यक्तिले उम्मेदवारी दिन पाउने छैनन् तर आफ्नो मताधिकार प्रयोग गर्न सक्नेछन् ।

२०. उम्मेदवार हुने योग्यता

- (क) संस्थाको सदस्य हुनुपर्ने ।
- (ख) कुनै कानूनद्वारा अयोग्य नठहरेको ।
- (ग) संस्थाको उद्देश्य बमोजिम काम गर्न प्रतिबद्ध रहेको ।

२१. **अविश्वासको प्रस्ताव** : सिंगो कार्य समिति वा समितिका कुनै पदाधिकारी उपर विश्वास छैन भने कुल सदस्य संख्याको एक तिहाई सदस्यले अविश्वासको प्रस्ताव दर्ता गर्न सक्नेछन् त्यस्तो प्रस्ताव माथि छलफल गरी उक्त प्रस्तावलाई समितिले पैतिस दिन भित्र विशेष साधारण सभा बोलाउने छ र दुई तिहाई बहुमतबाट अविश्वासको प्रस्ताव पारित भए सिंगो कार्य समिति वा पदाधिकारी पद मुक्त हुनेछन् । आरोपित व्यक्तिलाई पन्ध्र दिन भित्र आफ्नो सफाई पेश नगरे स्वतः पद मुक्त हुनेछन् ।

२२. **विधान संशोधन** : कुल सदस्य संख्याको दुई तिहाई सदस्यहरूले अनुमोदन गरे पश्चात मात्र संस्थाको कुनै दफा संशोधन वा खारेजका लागि स्थानीय अधिकारी समक्ष सिफारिश गरी पठाउनु पर्नेछ । स्थानीय अधिकारीबाट स्वीकृत भए पश्चात मात्र संस्थाको कुनै दफा संशोधन वा खारेज भएको मानिनेछ ।

२३. **विनियम बनाउन सक्ने** : संस्थाले आफ्नो कार्य सम्पादन गर्ने सन्दर्भमा आवश्यक विनियम बनाउन सक्नेछ र सोको जानकारी दर्ता अधिकारीलाई दिनु पर्नेछ ।

२४. तदर्थ समिति : यो संस्था स्थापना गरी दर्ता गराउनको लागि गठित तदर्थ समितिले छ महिना भित्र विधान अनुसारको निर्वाचन कार्य गर्नका लागि समितिको गठन गर्नुपर्नेछ । सो अवधिमा कार्य समितिले गरेका कामहरु यसै विधान अनुसार भएको मानिने छ ।

आज्ञाले,
भोज बहादुर ऐडी
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

आलिखत गाउँपालिका